

Одеська обласна організація

Інформаційний бюлетень

№7

Березень 2025 р.

Лікарняні сумісникам у 2025 році

Питання оплати листків непрацездатності для працівників, які працюють за сумісництвом, зазнало значних змін протягом останніх років.

З 1 січня 2023 року оновленою редакцією ст. 22 Закону України від 23.09.1999 №1105-XIV «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» (далі – Закон №1105) сумісників позбавили права на оплату лікарняного за рахунок Пенсійного фонду України.

Ця норма діяла майже два роки. **У 2025 році право на лікарняні для сумісників повертається.**

Закон України від 18.12.2024 №4158-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо загальнообов'язкового державного соціального страхування» **відновлює право сумісників** на отримання допомоги по тимчасовій втраті працездатності як за основним місцем роботи, так і за сумісництвом. Відповідні зміни внесено у статтю 22 Закону №1105.

Зміни набувають чинності з **04 квітня 2025 року**. До цієї дати оплачувати лікарняні сумісникам слід за старими правилами.

Порядок оплати лікарняних сумісникам до 04.04.2025

Працівник виконує роботу за сумісництвом у вільний час від основної роботи. За загальним правилом страхові виплати у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності призначаються та виплачуються **за основним місцем роботи** (діяльності), де особа працює на умовах трудового договору (контракту), гіг-контракту, або іншого цивільно-правового договору (*див.* абз. 1 ч. 1 ст. 22 Закону «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 23.09.1999 р. № 1105, *далі – Закон № 1105*). Таким чином, основне місце роботи є першим місцем для отримання страхових виплат.

Лист ПФУ № 2371), за яким словосполучник «*або*» вживається «...на означення того, що з ряду перелічуваних предметів (явищ і т. ін.) можливий тільки один». ПФУ у згаданому листі підкреслює, що першочерговим є надання страхової виплати за основним місцем роботи і лише, якщо таке право не було реалізовано за основним місцем роботи, то допомога надається за сумісництвом (наймом).

Вочевидь, якщо працівник має кілька місць роботи за сумісництвом, то місце отримання виплат за лікарняним може бути **лише одне**. Якщо працівник є **внутрішнім сумісником**, то лікарняний йому також оплачується **лише за основною роботою**.

Однак є виплати, які **можуть** призначатися та виплачуватися і **за сумісництвом**, а саме (абз. 2 ч. 1 ст. 22 Закону № 1105):

- лікарняні (зокрема лікарняний для догляду за хворою дитиною);
- допомога у зв'язку з вагітністю та пологами, тобто декретні виплати (у т. ч. фізособам-підприємцям (ФОП), які одночасно працюють на умовах трудового чи іншого договору).

Виключення: допомога по тимчасовій непрацездатності внаслідок нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання виплачується страхувальникам як за основним місцем роботи, так і за

сумісництвом. Ці особливості роз'яснює лист ПФУ від 18.06.2024 №24884-33720/К-03/8-2800/24.

Чи виплачуються лікарняні сумісникам

Так, оплачуються – лише за перші 5 днів, а для лікарняних за рахунок Фонду – є умова, що діє до 4 квітня 2025 року.

За абз. 2 ч. 2 ст. 22 Закону № 1105 **страхова виплата** у зв'язку з тимчасовою втратою працездатністю може надаватися за основним місцем роботи **або** за сумісництвом. Однак при цьому не було внесено змін до п. 2 Порядку оплати перших п'яти днів тимчасової непрацездатності внаслідок захворювання або травми, не пов'язаної з нещасним випадком на виробництві, за рахунок коштів роботодавця, як затверджений постановою Кабміну від 26.06.2015 р. № 440 (далі – **Порядок № 440**). У Порядку № 440 зазначено, що **оплата днів тимчасової непрацездатності** здійснюється за основним місцем роботи **та** за сумісництвом.

Таблиця

ПРАВИЛА ОПЛАТИ ЛІКАРНЯНИХ СУМІСНИКАМ* 2025	
оплата перших 5 днів тимчасової непрацездатності (за рахунок роботодавця)	оплата з 6-го дня тимчасової непрацездатності, а також усі лікарняні для догляду за дитиною (за рахунок Фонду)**
• призначення та виплата лікарняних здійснюється одночасно і за основним місцем роботи, і за місцем роботи за сумісництвом; • оплата лікарняних за кожним місцем роботи розраховується окремо й різниться, так як у працівника відрізняється заробіток за місцями роботи; • відмовити працівнику в оплаті перших 5 днів лікарняного через те, що у нього є оплата лікарняних за основним місцем роботи, – не можна	• основне місце роботи є першочерговим для призначення та виплати лікарняних. Тобто працівник попередньо має звернутися для оплати лікарняного саме за основним місцем; • працівник може звернутися до роботодавця за сумісництвом лише, якщо йому було відмовлено у виплаті*** лікарняних за основним місцем роботи; • за сумісництвом страхові виплати можуть бути призначені та виплачені лише, якщо їх не було за основним місцем роботи. І цей факт треба документально підтвердити
* аналогічно, якщо даний працівник є працюючою фізичною-особою підприємцем (ФОП); **оплачується з 1-го дня за рахунок Фонду; ***ситуація відмови працівнику у лікарняному за основним місцем роботи цілком можлива, коли така особа взяла за основним місцем роботи відпустку без збереження зарплати або ж відпустку для догляду за дитиною до досягнення дитиною 3-х років. При цьому така особа могла продовжувати працювати за сумісництвом	

Лікарняні сумісникам із 4 квітня 2025 року

З 04 квітня 2025 року вступає у дію Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо загальнообов'язкового державного соціального страхування» від 18.12.2024 р. № 4158. За ним відновлюється надання допомоги у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю та допомоги у зв'язку з вагітністю та пологами **за місцем роботи за сумісництвом**. Так, в оновленій ст. 22 Закон № 1105 передбачено, що допомога у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю (включаючи догляд за хворою дитиною), допомога у зв'язку з вагітності та пологах застрахованим особам (у т.ч. тим, які здійснюють підприємницьку чи іншу діяльність та одночасно працюють на умовах трудового договору) надаються за основним місцем роботи (діяльності) **та** за місцем роботи за сумісництвом (наймом) у порядку, встановленому КМУ. Таким чином, сполучник «або» у даному формулюванні замінюється на «та». Як наслідок, застраховані особи отримують знову право отримувати страхові виплати у страхувальника, у якого вони працюють за сумісництвом, навіть у разі отримання такої допомоги за основним місцем роботи. Це справедливо, оскільки ЄСВ сплачується ними як за основним місцем роботи, так і за сумісництвом.

З цього приводу є коментар Федерації профспілок, яка відстоювала права сумісників щодо страхових виплат.

Лікарняні за сумісництвом: які документи надати працівнику, щоб отримати

Проблема з документами на виплату лікарняного, яка постає у бухгалтера щодо працівника-сумісника одна: довести, що він не отримував дану страхову виплату за основним місцем роботи. Для отримання страхових виплат за сумісництвом за е-лікарняним потрібно мати від працівника документи, які наведені у *таблиці нижче*.

ДОКУМЕНТИ ДЛЯ ОПЛАТИ ЛІКАРНЯНИХ СУМІСНИКАМ* 2025	
Оплата перших 5 днів тимчасової непрацездатності (за рахунок роботодавця)	Оплата з 6-го дня тимчасової непрацездатності, а також усі лікарняні для догляду за дитиною** (за рахунок Фонду)
- копія листка непрацездатності, засвідчена підписом керівника і печаткою (за наявності) за основним місцем роботи (ч. 1 ст. 23 Закону № 1105); - довідка про зарплату за основним місцем роботи (п. 30 Порядку № 1266). Якщо місць роботи за сумісництвом кілька – такі довідки мають бути й з інших місць роботи за сумісництвом (абз. 2 п. 30 Порядку № 1266)	- копія листка непрацездатності, засвідчена підписом керівника і печаткою (за наявності) за основним місцем роботи (ч. 1 ст. 23 Закону № 1105); - довідка (повідомлення, рішення) з основного місця роботи*** про відмову в призначенні та виплаті лікарняних (дане рішення згадується зокрема у Листі ПФУ № 2748); - довідка про зарплату за основним місцем роботи**** (п. 30 Порядку №1266). Якщо місць роботи за сумісництвом кілька – такі довідки

	мають бути й з інших місць роботи за сумісництвом (абз. 2 п. 30 Порядку №1266)
* аналогічно, якщо даний працівник є працюючою фізичною-особою підприємцем (ФОП); ** оплачується з 1-го дня за рахунок Фонду; *** довідки з інших місць роботи за сумісництвом отримувати не потрібно, так як допомога передбачена лише за одним місцем роботи за сумісництвом, а рішення подається лише одне (той же Лист ПФУ № 2748); **** варто вимагати, незважаючи на те, що такий лікарняний оплачується лише за сумісництвом, так як при розрахунку оплати треба стежити за тим, щоб сумарна зарплата за основним місцем роботи та за сумісництвом працівника у місяцях розрахункового періоду не перевищували максимальну базу ЄСВ (абз. 3 п. 30 Порядку обчислення середньої заробітної плати (доходу, грошового забезпечення) для розрахунку виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням, затвердженого постановою Кабміну від 26.09.2001 р. № 1266, <i>він же – Порядок № 1266</i>)	

Е-лікарняний за сумісництвом: копія листка непрацездатності

При застосуванні е-лікарняного вимогу про надання копії листка непрацездатності слід розуміти як наявність сформованого е-лікарняного у кабінеті страхувальника на вебпорталі електронних послуг ПФУ. Сформовані е-лікарняні надсилаються всім страхувальникам, з якими особа перебуває у трудових відносинах, тобто і за основним місцем роботи, і за сумісництвом. Однак е-лікарняний за сумісництвом відрізняється від такого за основним місцем роботи (XXXXXX-XXXXXXXXXX-X) наявністю в кінці свого номера **крапки та цифри**, яка означає порядковий номер е-лікарняного за сумісництвом (сам же номер електронного листка непрацездатності однаковий, наприклад XXXXXX-XXXXXXXXXX-X.1). Така цифра в кінці (у даному разі «1») є технічною інформацією про те, що це копія е-лікарняного, а застрахований працівник працює за сумісництвом. Це і є копія листка непрацездатності. **Якимось чином її завіряти не потрібно.** Вимоги ч. 1 ст. 23 Закону № 1105 щодо підпису та печатки стосуються лише паперових листків непрацездатності, які все ще можливі, якщо в умовах воєнного стану неможливо оформите е-лікарняний.

Лікарняні сумісникам: довідка з основного місця роботи про відмову у виплаті

Працівнику слід надати згадану довідку з основного місця роботи про те, що даному працівнику допомога з тимчасової непрацездатності не призначалася та не виплачувалася.

Це може бути довідка довільної форми.

Можна використати також з даною метою:

- повідомлення про відмову в призначенні допомоги із зазначенням причини відмови та порядку його оскарження, яке має ще й видаватися (надсилатися) роботодавцем такому працівнику впродовж 5 днів після прийняття такого рішення про відмову (див. абз. 2 ч. 1 ст. 24 Закону № 1105);

- копію протоколу комісії з соціального страхування чи рішення уповноваженого, які продовжують складатися й зараз багатьма роботодавцями (як це було до 01 січня 2023 року, тобто до оновлення Закону № 1105).

Враховуючи **першочерговість** основного місця роботи для обрання місць виплати допомоги (*див.* згаданий уже Лист ПФУ № 2371), **довідка з основного місця роботи** має містити вмотивоване рішення роботодавця, тобто не просто «лікарняні не виплачувалися», але й «чому не виплачувалися».

Правила оформлення розрахунку лікарняних не розрізняють зовнішнє і внутрішнє сумісництво. Це значить, що навіть, якщо сумісник внутрішній, то все одно треба скласти до розрахунку довідку про середню зарплату за основним місцем роботи (*див.* лист ФСС від 17.01.2017 р. № 5.2-28-65).

Працівнику-суміснику слід відмовити у наданні та виплаті лікарняного, якщо він:

- узагалі не надав довідку (повідомлення) з основного місця роботи;
- така довідка (повідомлення) не містить пояснень причин відмови оплачувати такий лікарняний.

*Підготувала завідувач відділу соціально-економічного захисту працівників
Валентина ПОДГОРЕЦЬ, тел. 0676544235.*